

หลักความระมัดระวังของกรรมการบริษัท

นายพิพัฒน์ วุฒิชัยสารานนท์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชานิติศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-634-104-9

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

I17057395

DUTY OF CARE OF COMPANY DIRECTORS

Mr. Pipat Wootichaisaranont

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment
of the Requirements for the Degree of Master of Law

Department of Law

Graduate School

Chulalongkorn University

1996

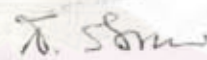
ISBN 974-634-104-9

หัวข้อวิทยานิพนธ์ หลักความระมัดระวังของกรรมการบริษัท
โดย นายพิพัฒน์ วุฒิชัยสารานนท์
ภาควิชา นิติศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์พิเศษ เสตเสถียร

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ ฤงสูวรวงศ์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์โสภณ รัตนากร)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์พิเศษ เสตเสถียร)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์สาเรียง เมฆเกรียงไกร)

..... กรรมการ
(อาจารย์ไชยวัฒน์ บุนนาค)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

พิมพ์ วุฒิสารานนท์ : หลักความระมัดระวังของกรรมการบริษัท (DUTY OF CARE OF COMPANY DIRECTORS) อ.ที่ปรึกษา : รศ.พิเศษ เสตเสถียร, 128 หน้า.
ISBN 974-634-104-9

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพิจารณาถึงกฎหมายเกี่ยวกับหลักความระมัดระวังของกรรมการบริษัทในกฎหมายไทยว่า ควรจะแปลความหรือตีความกฎหมายอย่างไรให้เกิดความเป็นรูปธรรมแก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจุบันยังไม่ปรากฏความชัดเจนในการแปลความหรือตีความกฎหมายไทยตามหลักความระมัดระวังของกรรมการบริษัท ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาในการปรับใช้กฎหมายให้ถูกต้องเหมาะสมกับคดีที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และจากการศึกษาหลักการและเหตุผลตลอดจนแนวทางตามกฎหมายต่างประเทศเปรียบเทียบกับกฎหมายไทย เพื่อแก้ไขสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นหรืออาจจะเกิดขึ้นในประเทศไทย ผู้วิจัยพบว่า ควรจะได้แปลความหรือตีความหลักกฎหมายในเรื่องนี้ว่า กรรมการควรจะทำการจัดการบริหารบริษัทด้วยความระมัดระวังในระดับที่บุคคลค้าขายพึงกระทำ สำหรับกรรมการที่มีได้เป็นผู้ทำหน้าที่จัดการบริหารในแต่ละวันเป็นประจำยังคงต้องมีหน้าที่ให้ความเอาใจใส่ในการจัดการบริหารไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการตามสมควร หรือการให้ความเอาใจใส่ต่อการทำหน้าที่ของกรรมการที่จัดการบริหารในแต่ละวันเป็นประจำ นอกจากนี้กรรมการควรมีสิทธิมอบความไว้วางใจแก่ผู้อื่นเพื่อช่วยจัดการบริหาร ซึ่งบุคคลนั้นอาจได้แก่ พนักงาน ผู้เชี่ยวชาญ หรือคณะอนุกรรมการ เป็นต้น แต่บุคคลเหล่านั้นจะต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสมให้มอบความไว้วางใจเช่นนั้น และในท้ายที่สุดควรจะได้มีการขยายการปรับใช้บทกฎหมายในเรื่องหน้าที่ตามหลักความระมัดระวังให้คลุมถึงพนักงานระดับผู้บริหารซึ่งเป็นบุคคลที่มีบทบาทหน้าที่ในการจัดการบริหารอย่างแท้จริงด้วย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา.....นิติศาสตร์
สาขาวิชา.....นิติศาสตร์
ปีการศึกษา.....2538

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

C570590 : MAJOR LAW
KEY WORD: DUTY OF CARE / COMPANY DIRECTORS

PIPAT WOOTICHAISARANONT : DUTY OF CARE OF COMPANY DIRECTORS.

THESIS ADVISOR : ASSOC.PROF.PISES SETHSATHIRA, LL.M., 128 pp.

ISBN 974-634-104-9

The purpose of this research is to explore the principle concerning the duty of care of corporate directors under Thai laws on how it should be concretely construed or applied to all the person involved.

The result of this research reveals that there is no clear construction in Thai law which is applicable to the corporate directors on their duty of care. Lack of such construction may cause problem in applying the law to the case to be occurred in the future. In a comparative study with foreign laws, the researcher found that it is advisable to regard that the directors should manage the company's business with the care of a prudent businessman. For the non-executive directors who are not involved with the company's day-to-day business, they still have the duty to participate in the company's management including attending the board of directors meeting and overseeing with the executive directors's performance. Moreover, the directors should be entitled to delegate their duties to other persons to assist them such as the employees, outside experts, or sub-committees provided that these persons must be qualified for such delegate works. In conclusion, it is recommendable that the legal principle of the duty of care should also apply to the company's officers as well.

ภาควิชา.....นิติศาสตร์

สาขาวิชา.....นิติศาสตร์

ปีการศึกษา.....2538

ลายมือชื่อนิติกร.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ
รองศาสตราจารย์พิเศษ เสตเสถียร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รวมทั้ง
ศาสตราจารย์โสภณ รัตนกร ซึ่งเป็นประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจน
รองศาสตราจารย์สำเรียง เมฆเกรียงไกร อาจารย์ไชยวัฒน์ บุณนาค และ
อาจารย์พิเศษฐ์ เมลาพันธ์ ซึ่งเป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ท่านเหล่านี้ได้ให้คำแนะนำและ
ข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของการวิจัยมาด้วยดีตลอด นอกจากนั้นยังได้รับความช่วยเหลืออย่างมากทั้ง
จากผู้ช่วยศาสตราจารย์อมราวดี อังค์สุวรรณ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดคณะนิติศาสตร์ เจ้าหน้าที่
สำนักงานบัณฑิตศึกษาของคณะนิติศาสตร์ และเจ้าหน้าที่คณะนิติศาสตร์ทุกท่าน ตลอดจนเจ้าหน้าที่
บัณฑิตวิทยาลัย รวมทั้งบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องซึ่งมิได้กล่าวไว้ในที่นี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา
๗ โอกาสนี้

ท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณ บิดา-มารดา ซึ่งสนับสนุนในด้านการเงินและ
ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
พิพัฒน์ วุฒิชัยสารานนท์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
1 พฤษภาคม 2539

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ณ
บทนำ	1
1. ความสำคัญของปัญหา	1
2. วัตถุประสงค์และขอบเขตของการวิจัย	2
3. ทฤษฎีและแนวคิดที่จะนำมาใช้ในการวิจัย	4
4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	5
 บทที่	
1. ความสัมพันธ์ตามกฎหมายระหว่างกรรมการกับบริษัท	6
-ความสัมพันธ์ระหว่างกรรมการกับผู้ถือหุ้นทั้งหลาย	6
-ความรับผิดชอบแห่งของกรรมการที่เกิดจากการกระทำผิดหน้าที่	7
1. ความรับผิดชอบต่อบริษัท	7
2. ความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น	8
-หน้าที่โดยทั่วไปของกรรมการในการจัดการบริหารบริษัท	8
1. ประเภทของกรรมการ	9
1.1 กรรมการที่มาจากบุคคลภายในบริษัท	10
1.2 กรรมการที่มาจากบุคคลภายนอกบริษัท	10

2. การปรับใช้หลักความระมัดระวังกับการจัดการบริหาร	10
2.1 การประชุมคณะกรรมการ	11
2.2 การมอบความไว้วางใจแก่ผู้อื่นเพื่อช่วยจัดการบริหาร	11
2.3 มาตรฐานการพิจารณาเกี่ยวกับระดับความระมัดระวัง	13
2. หลักความระมัดระวังของกรรมการตามกฎหมายต่างประเทศ	14
-ส่วนที่ 1 : กฎหมายของประเทศในระบบกฎหมายคอมมอนลอว์	14
ก. ประเทศสหรัฐอเมริกา	14
- มาตรฐานการพิจารณาเกี่ยวกับระดับความระมัดระวัง	15
- แนวทางกฎหมายปัจจุบันในเรื่องระดับความระมัดระวัง	17
- การมอบความไว้วางใจแก่ผู้อื่นเพื่อช่วยจัดการบริหาร	19
- แนวทางกฎหมายปัจจุบันเรื่องการมอบความไว้วางใจแก่ผู้อื่น	20
- การปรับใช้หลักความระมัดระวังกับพนักงาน	21
- ความอิสระในการวินิจฉัยทางการค้า	22
ข. ประเทศอังกฤษ	26
1. กรรมการไม่ต้องเป็นผู้เชี่ยวชาญ ถ้าไม่ได้เลือกตั้งมาเพื่อการนั้น	27
2. กรรมการต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความระมัดระวังและเอาใจใส่ แต่ไม่ต้องรับผิดชอบสำหรับการตัดสินใจผิดพลาด	30
3. กรรมการมีสิทธิพึ่งพาอาศัยกรรมการร่วมและพนักงานได้ ตามเหตุผลอันสมควร	32
4. การละเลยไม่เข้าประชุมคณะกรรมการ	35

-ส่วนที่ 2 : กฎหมายของประเทศในระบบกฎหมายซีวิลลอว์	37
ก. ประเทศเยอรมัน	37
(1) บริษัทมหาชน (AG)	37
-มาตรฐานการพิจารณาเกี่ยวกับระดับความระมัดระวัง	38
ก. คณะกรรมการจัดการบริหาร	38
ข. คณะกรรมการควบคุมดูแล	39
-การประชุมคณะกรรมการ	41
-การมอบความไว้วางใจแก่ผู้อื่นเพื่อช่วยจัดการบริหาร	42
(2) บริษัทเอกชน (GmbH)	43
ก. กรรมการผู้จัดการ	44
ข. คณะกรรมการควบคุมดูแล	45
ข. ประเทศฝรั่งเศส	46
-มาตรฐานการพิจารณาเกี่ยวกับระดับความระมัดระวัง	46
-การประชุมคณะกรรมการ	49
-การมอบความไว้วางใจแก่ผู้อื่นเพื่อช่วยจัดการบริหาร	49
-แนวทางของศาลในการตีความหลักความระมัดระวัง	50
ค. ประเทศญี่ปุ่น	53
-มาตรฐานการพิจารณาเกี่ยวกับระดับความระมัดระวัง	54
-การประชุมคณะกรรมการ	56
-การมอบความไว้วางใจแก่ผู้อื่นเพื่อช่วยจัดการบริหาร	57
-ความอิสระในการวินิจฉัยทางการค้า	58
-แนวทางของศาลในการตีความหลักความระมัดระวัง	58

3. หลักความระมัดระวังของกรรมการตามกฎหมายไทย	60
1. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะหุ้นส่วนและบริษัท	61
- มาตรฐานการพิจารณาเกี่ยวกับระดับความระมัดระวัง	61
- การประชุมคณะกรรมการ	63
- การมอบความไว้วางใจแก่ผู้อื่นเพื่อช่วยจัดการบริหาร	64
2. พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2535	65
- มาตรฐานการพิจารณาเกี่ยวกับระดับความระมัดระวัง	66
- การประชุมคณะกรรมการ	68
- การมอบความไว้วางใจแก่ผู้อื่นเพื่อช่วยจัดการบริหาร	69
3. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะตัวแทน	69
4. ปัญหาเกี่ยวกับหลักความระมัดระวังของกรรมการบริษัท	
ภายใต้กฎหมายไทย	71
1. ปัญหาเกี่ยวกับการให้ความเอาใจใส่ในการจัดการบริหาร	72
- บทบาทและหน้าที่สำคัญของคณะกรรมการทั้งคณะ	72
- หลักการตามกฎหมายต่างประเทศ	72
1. ขอบเขตของหน้าที่	73
2. ขอบเขตของความรับผิดชอบ	74
3. การละเลยไม่เข้าประชุมคณะกรรมการ	75
- หลักการตามกฎหมายไทย	75
1. ความเอาใจใส่ในลักษณะทั่วไป	76
2. ความสำคัญของการประชุมคณะกรรมการ	77
- เหตุผลในการนำหลักการตามกฎหมายต่างประเทศมาปรับใช้	78

-ข้อควรพิจารณาในการปรับใช้หลักการตามกฎหมายต่างประเทศ	79
-ผลการวิจัย	80
ก. ความเอาใจใส่ในลักษณะทั่วไป	80
ข. การเข้าประชุมคณะกรรมการ	81
2. ปัญหามาตรฐานการพิจารณาเกี่ยวกับระดับความระมัดระวัง	82
-หลักการตามกฎหมายต่างประเทศ	82
1. ระดับความระมัดระวัง	82
2. ระดับทักษะ	83
3. องค์ประกอบอื่นๆที่ใช้พิจารณา	84
-หลักการตามกฎหมายไทย	86
1. ระดับความระมัดระวัง	86
2. ระดับทักษะ	89
3. องค์ประกอบอื่นๆที่ใช้พิจารณา	89
-เหตุผลในการนำหลักการตามกฎหมายต่างประเทศมาปรับใช้	89
ก. ระดับความระมัดระวังของกรรมการบริษัทมหาชน	90
ข. ระดับทักษะ	92
ค. องค์ประกอบอื่นๆที่ใช้พิจารณา	93
-ผลการวิจัย	95
3. ปัญหาการมอบความไว้วางใจแก่ผู้อื่นเพื่อช่วยจัดการบริหาร	97
-หลักการตามกฎหมายต่างประเทศ	97
-หลักการตามกฎหมายไทย	99
1. กรณีบริษัทเอกชน	99
2. กรณีบริษัทมหาชน	100

- เหตุผลในการนำหลักการตามกฎหมายต่างประเทศมาใช้	100
- ข้อพิจารณาเกี่ยวกับการมอบความไว้วางใจแก่ผู้อื่น เพื่อช่วยจัดการบริหาร	102
- ผลการวิจัย	105
4. ปัญหาการขยายกฎหมายตามหลักความระมัดระวัง	
ให้คลุมถึงพนักงานระดับผู้บริหาร	106
- หลักการตามกฎหมายต่างประเทศ	106
- หลักการตามกฎหมายไทย	106
- เหตุผลในการนำหลักการตามกฎหมายต่างประเทศมาใช้	107
- ผลการวิจัย	110
5. บทสรุปและข้อเสนอแนะ	111
- บทสรุป	111
- ข้อเสนอแนะ	116
รายการอ้างอิง	120
ประวัติผู้เขียน	128

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย